

Friluftslivet som forsvann

Nansen er nært knytt til omgrepene *friluftsliv* og *friluftslivet*. Men boka han gav ut i 1916, som var kommentaren hans til den første verdskrigens manglar eit kapittel: det som handlar om det maritime friluftslivet.

FRIDTJOF NANSEN

HARALD DAG JØLLE
harald.dag.jolle@npolar.no

Først sover vi i en kasse, ut, bort igjennem et smalt mellomrum og in i ein a'en kasse.» Slik skriv Nansen om det moderne kvardagsslivet, kor menneska går frå boks til boks. «Og slik går årene, inne i disse kassene, – og det kaller vi livet. Og der ikke yngler vi, og skaper nye slekter som skal fortsette samme kasselivet.» Og når folk riktig skal vere glade, samla dei seg i ei større kasse for å ete samen. «Der sitter de da på rad borteferter på halen, med forlabbene op på et brett, og legge i sig fem, ti, femten forskjellige slags mat, alt etter gledens storrelse, og drikker tilsvarende mengder sterk drikke, til de ser sig selv, og hverandre, og kasse-verdenen i en idiotisk tåke. – Det kallas fest...»

Dette var kontrasten til det frie livet under open himmel, mente Nansen, kor ein kunne få det frie utsynet, sjå dei store linene – og sjå galskapen som herja Europa.

Boka *Friluftsliv* har sju forteljingar. Den mest kjende er tvillaust «På ski over fjellet», som er ei reviert utgåve av artikkelen i Nansen skrev etter han kryssa fjellet frå vest til aust og attende i 1884. No fekk artikkelen eit tillegg – etter at han i mars 1916 gjekk ein tur frå Hallingskeid for å få det same utsynet han hadde hatt 32 år tidlegare. Men noko hadde vorte fundamentalt endra i fjellheimen: «Lokomotiv-

pipene skingret gjennem stilhet, togene før prutende att og fram, den svarte kull-roiken slo ut av tunnell-hullene op mot den blå himmel – og den såkalte kulturen kryper høiere og høiere op på vidden med sine store hoteller og sine uungåelige 'turister'.» Nansen skriv om korleis vinterfjellet vart tatt i bruk av moderne byfolk, om korleis alt no skulle vere så komfortabelt. Ein kunne legge seg i Kristiania og stå opp og ete frukost på Finse før ein gikk på Hardangerjøkulen på føremiddagen. Dette var jo på eit vis bra, innromte Nansen. Det fekk folk til fjellet som ikkje ville ha kome. «Men å! når det bare ikke fulgte så meget a'ent med, det som ikke hever menneskena. Alskens luktus, med mat, og drikke, og toiletter, og kortspill, og narrestrekker.» No kom det lass med folk til dei store hotella. Her levde dei så hektisk at dei måtte attende til byen for å kvile: «Den vidden som løfter menneskesinnet, og skulde gi det de større, enklere linjer, ser de ferreste.»

ville vise krigenes elende og peike på kor framtidsmoglegheitene låg. Han ville ta lesaren med inn i naturen for å vise at dei måtte hit for å finne verdiene som eit nytt samfunn kunne byggjast på.

sinnet. Men likevel pressa andre bilet seg fram på netthinnen, skreiv han, som det ikkje var mogeleg årome frå – biletet frå skyttargravene, med «berge av lemmestet mennesk-kjøtt». Slik gav ikkje fred – sjølv i fjellparadiset. Han hoyrde «jammer fra millioner av kvinner som mistet alt – venner, husbonn... En ser fortvilete mødre som leter etter sonner ... grånedde, nedboide fedre som leter etter stammens hår.»

Det

var ikkje berre glad

i desse turane, sjøsjuk som han støtt vart. Han spurde seg sjølv

kvifor han eigentleg hadde vorte havforskar. «Livet, det spirende

i skogenes skjød skulde jeg vie mig til, og la havet vugge over

sin våte koldhet», skreiv han oppgitt utanfor Bergen i 1909. Og då

han kom heim att, heldt han fram i dagboka: «Fra ferd etter

ferd kommer en tilbake, og har

samlet i lader, som bien tilbake til kuben. Men honningen, hvor

blir det av den?»

Boka fekk god mottaking. Gerhard Gran roste Nansen for

at han hadde funne at årsakena

til krigenes galskap låg «i kulturen

sydom, i mangelen paa ensomhet,

stilhed, storhed – i det

rastlose vilde kaplop mellom staten

og individer». Men ikkje alle

meldarar var like nögde med alt:

Nansen radikale språk var for

styrande for Trondhjems Folkeblad.

Når Nansen brukte *humnen* i

stadet for *hunden* og *bønnene* i

statdet for *bønderne*, var det «likesom

det kommer noget bort bak tande

ne, naar man uttaler det.»

Nansen kritiserte til dømes

at moderne skirenn berre hadde

vorte «sport» og «recorder» –

«inført utenfra, liksom de frem

mede ordene selv – det skygger

for solen.» Han klagar over at

folk var oppatt av motor; ikkje

berre klesvegen, nei motar «rā i

Kunst, i literatur, i videnskap, ja

i vore meninger, i vor 'overbevisning'.» Og han syter over at livet

var vorte ei «endelos rekke triviateter og småterier!»

Og særleg er han på dei to siste

turane, datert i 1916, opptekken

av verdskrigens herjingar. Som

då han vandrar mellom mektige fjell i Rondane. Her kunne

han puste fritt og kvile augo og

at moderne skirenn berre hadde

vorte «sport» og «recorder» –

«inført utenfra, liksom de frem

mede ordene selv – det skygger

for solen.» Han klagar over at

folk var oppatt av motor; ikkje

berre klesvegen, nei motar «rā i

Kunst, i literatur, i videnskap, ja

i vore meninger, i vor 'overbevisning'.» Og han syter over at livet

var vorte ei «endelos rekke triviateter og småterier!»

KAPITTELET SOM VANTA

På Nasjonallbiblioteket ligg det, sammen med dei andre forarbeida til boka, ein ukjend tekstop som blir publisert for fyrste gong i denne utgåva av Dag og Tid. Historia handlar om ein tur Nansen

segla med «Veslemøy» langs Sørlands- og vestlandskysten sumaren 1904. Manuset er korrekturet, lese og paginert frå side 57–76, og forma tyder på at det er skrive

for å ha med i *Friluftsliv*. Men av

ein eller anna grunn, eg veit

ikkje kvifor, kom det ikkje med

i den endelige boka.

Den omhandla turen er med

Nansens eige forskingsskip. Det

var opphavelig ein yacht han

kjøpte i England i 1897. Skuta var

ein tomatars skonnert, bygd for

ferie- og lyfturar. Nansen doypte

skuta «Veslemøy», fekk sett inn

ein 20 hestekrefts petroleums-

maskin som eit tillegg til seglföringa, og fjerna ein del av den

luksuriøse innreiinga, slik at det

vart betre arbeidsplass for ein

havforsk.

Og dersomme føreset at Nansen og boka hans har hatt ei viss vekt for kva me forstår som *friluftsliv*, er det freistande å spørje: Hadde omgrepet *friluftsliv* smaka meir saltvatn om kapittelet «Langs Kysten» hadde stått der det kronologisk høyrer heime – mellom «Høstjakt» og «Turlek»?

«Veslemøy» var med sine 57,1 fot lengd, 12,5 fot breidd og 9,3 fot djupn den minste skuta som nokon gong hadde vore nytta til forsking i oppe hav. Med fullt mannskap kunne ho ha ein bestmann, ein matros, ein maskinist

ske at du er for doven til å ta dig sammen for å tale om dåd som alt er forbi?

Er det ikke rikt nok de friske sprøit av handling, når båten skjærer fram for svulmende seil gjennom kjølig brusende vann, – det kvasse, lynrappe kast med ojet, den sikre hånn ved roret. Det er som klang av stålfljærer.

Er det igjen freden som søkes? Og altid med denne dype unnerklang av vemod? Vemod over hvad? Fordi livet er ung, og friskt, og herlig, som den munstre bølgje med høyt kamm, som skummende og synge gør sin gang over hav, og til slutt

brister mot en.

All dagens gjerning er langt borte. Det er en annen verden, og igjen er sjelen bare tanker og drømmer om alt som ikke er dagens, og som ikke kan formas i ord.

Her, menneskebarn, er du hjemme; – men der i arbeidet er du også hjemme. Det er som to vesener, fra to kloder, det ene er handlingens, bare dagslysets og arbeidets. Det andet bærer krav på noe annet, noe som finnes en steds vest i solnedgangens skyriker, eller i månens drømme glans, om alt det som kommer, og alt det som går, – det evige, ensformige, skiftende – er det til å gråte over?

Men menneskesinnet har sit bølgende jag for sig. Altid vil det forme på livet, som liveit ikke former sig selv. Har du gjort annet hele din tid – og hvad ble det til? – alt annet enn netop det som var tenkt. La murskeen falle. –

Langesund, mandag 18 juli 1904: Jeg ligger og ser utover havet som er blått av vestenvinn, mens solen går ned, og lyser gult på den bratte grønkleddede bergskrent der utenfor, og bølgene leker sin evige frem- og tilbake over de runn-slitte skjær nedenunder. Livet er jo i grunnen skjønt, men hvorfor går ikke havet ut vest mot solnedgangen, og hvorfor er det ikke blankt, vugende solgull?

Hvad kommer det av, at når en hører vakker musikk, eller drømmer sig bort i skjønths-syner høit over jordeliv, så blir det altid til en skjærgård vestpå, etter solnedgang? – havet blankt som et kobber-spill, – luft, blå holmer svømmer langt ute i kobberet, – og himlen hvelver sig høi og klar med gull-bremmede solskyer – en bæres sagte på dromme-bolgene ut mot de svevende eter-riker. – og alt jorderik svinner bort, bort. –

Langt derute mot det mørkblå brynniget Stråholmen og Jomfru-lann. En jaktsfører i farverike dame-toiletter med røde sommerhattar, kavallerer med hvite luer og sjømans-fashion skulde hjelpe til med å strekke seil, og ro skoene ut til havnen. Hvorfor virker en slik hane så latterlig, når han gjør noe han ikke skjønner sig på? Bare den måten de tok i taugverket på, eller i åren, – som det var et penneskraft som tam med fingerspissene og krokete armer, det røbet diskene etter kontor-krakken. Og så den maneren at de vimser snart hit, snart dit, og så står med sjømannsmessig mine og skrevede ben og glaner op på seilene, mens de solbrente los-gutter rolig og sikkert gjør sit arbeide som om ingen var ombord.

Herregud, hvor mange kilogram livsglede og håb om en deilig dag som der står til havs. Men utsåp er det enda doning av sonnenvinnan, kanske barometret vil synke litt, utenfor sunnet. Hvor mangen seilas begynt en livets sondagsmorgen, ble kvalme og sjøsyke utenfor sunnet – de brustne illusioner.

Jeg lå på køien idag og leste i min ungdoms kjærlighet, Byron. Så dypt han alltid har sett i livets sjø, og så frigjørende uvorn.

The best of life is but intoxication:

Dag og Tid publiserer her eit ukjent manuskript av Fridtjof Nansen:

Langs Kysten

Kvifor tok ikkje Nansen med det maritime friluftslivet i boka om friluftslivet? Foto: Hulda Szacinski / Oslo Museum

Glory, the grape, love,
gold, in these are sunk
The hopes of all men, and
of every nation;
Without their sap, how branchless
were their trunk.
Of lifes strange tree, so fruitfull on
occassion.

Ja, er der synderlig mer, og hvad er dette,
alt sammen bare bedømelse: – Glory? Å ja,
men ikke lenger enn inbilningen kan holles ved like. The grape, rulen, drømmene?
Jo, men ikke nokk. Gold? Intet, bare byttemiddel. Men love? Ja, love is sweet, det
er en del av livets dypeste mystikk, og det
annet; æren, rulen, gullet. Menneskelige
opfinnelser? Inbile verdier!

Men han glemt arbeidet. Kanske det
også bare er en del av «the grape» bedøm-
sen – Tenk om mennesket engang opda-
ger at arbeidet lik som gullet intet virkelig
verd har, og om det ikke lenger ble bruk-
bart som byttemiddel. Hvormed skulde vi
da fylle det spenn av tid som heter livet?
Wergelands ord:

«Hvis der var sjel i rosen, den sig ønsket
den knopp igjen.

Just i et nu dens purpur tennes,
Den dør fordi det ei kan hennes.»

Kan den da være skjønnere enn nu i sin
fulle purpurlod? Hvis livet alltid ble
knopp, hvad skjønt ved det da?

Hvor vakkert de står sammen de
rosene. Er det tilfeldig? Kanske like meget,
eller like lite som all livets tilfeldighet.

Øg langt der borte i øst anvenner de
vel fremdeles all sin menneskelige kløkt
og opfinsomhet på å ødelegge hverandre.
De sliter og arbeider også, og kanskis like
godt, selv om ikke du leser telegammene
hver morgen om hvormange som er gått
tilbuns eller skutt ned i dynger.

Tenk, om vi var på en annen klode? –
Om vi kunde se det på avstann der opp
fra de vide måne-sletter, eller fra de mørke
måne-kratere en stille natt som igår kvell,
da månen stod over de mørke furukroner
og den sorte bergvegg, og vugget sin gull-
stripe i den lysbelå atlask. Vilde vi gyse av
ubezag med denne slove idiot? Eller vilde
vi sukke til kampen er sot?

Det er i alt dette, I vil ha mening og
mål, I dårer.

Det står en yndig bukett med tre røser
der på bordet foran mig. En liten gut med
gule kroller lik Kåres lysende i solen kom
nettopp roende ombord med dem fra sin
søster, eller var det kanskis fra ham selv?
Hvor de er deilige, og hvor vidunderlig de
dufter av sommer og barndomsminner,

«Jeg lå på køien idag og
leste i min ungdoms
kjærlighet, Byron. Så
dypt han allikevel har
sett i livets sjø, og så
frigjørende uvorn.»

og sommerferier, og søndag med glans
over livet.

En blek-gul, en lysrød, og en mørkrođ,
nesten dyp purpur, hver med sin duft,
men den dyprøde eiendommelig, met-
tet, berusende. Hvor slående i grunnen, at
nettopp den er kjærligheten. Jeg må minnes
Wergelands ord:

«Hvis der var sjel i rosen, den sig ønsket
den knopp igjen.

Just i et nu dens purpur tennes,
Den dør fordi det ei kan hennes.»

Kan den da være skjønnere enn nu i sin
fulle purpurlod? Hvis livet alltid ble
knopp, hvad skjønt ved det da?

Hvor vakkert de står sammen de
rosene. Er det tilfeldig? Kanske like meget,
eller like lite som all livets tilfeldighet.

Badet: Hvad luft av lanneveis-stov ved
slikt et badehotel – et avspist middags-
bord med krollete servietter, tomte og
halvtomte glass, brukte tallerkener, rester
av desert i noen fater brødmuler utover
duken, stolene sjanglende hit og dit
borteften bordside. Et det noe mere svek-
kende enn et slike arbeitet bord, med de
fylte individuer i høirøstet skravl ved kaffen
etter verandæna.

Uret oppe på veggen, stod på fem
minutter for elve, og klokken var for lengst
fire. Jeg var sulten, og bad om middag, og
fikk den. Den var til og med udmerket.

Renn ut og i av gjester, og av sjøgutter
med piker, som vilde ha øll. Her er ikke
fullt så bra å se på som ombord i skothen
idag morges.

En sjogutt med fint slips kom i og drev
runt, litt usikker, – men strammet sig op
og skulde vise han var scenevant. En ung
dam sat alene og ventet på sit følge som
nettopp var gått ut. Han satte sig på en ledig
stol for å slå an.

Langesund Mandag 25. juli 1904: Jeg

hadde holt på hele dagen med lodding,
og strommåling opefter fjorden, til vi til
stutt klokken 10 kval var kommet op til
den ovre ennen av Frier-fjorden. Så stod vi
da utover igjen. Det var full-måne, dagen
lå og drømte bak fjellene i nord, sjøen
blanke karmin mens vi gikk ut igjennem
den trange fjorden, med de lodter, til-
dels utover-hengende bergvegger på østsiden
av os, det fruktbare, skogkledde lann
på vestsiden, og så månen speilende sig i
den blanke silke imellem.

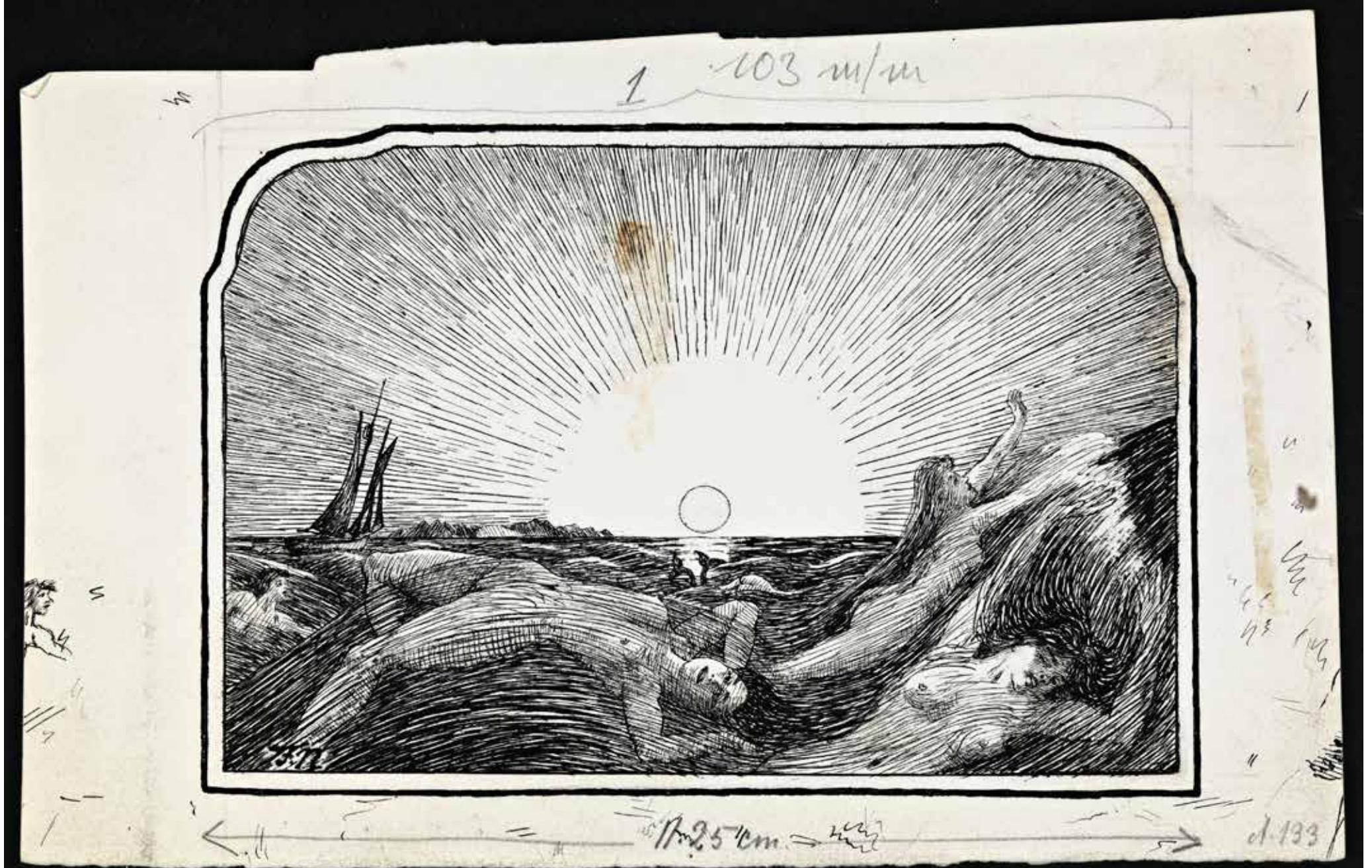
Og så her lengre ute, holmene og sun-
net ut mot havet, og månen rett over med
en lang, glitrende solvstripe i igjennem.
Det er som en drøm.

Det er vanskelig å gå til køis, – det er
for unnerhollende å sitte og følge månebilde-
nene i vannet bortover. Det er som en uav-
brutt lek med ill-kuler i blå eter, i unner-
den svarte bergveggen, med krans av
svarte furuer ovenover. Ute i sunnet i øst
leker Jupiter den samme lek med ganske
små gull-kuler. Så stille. Alt og alle sover,
ingen lyd, ikke brenning ute fra Langø-heller
i natt, ja knapt engang skulpel av en
bølge mot bergveggen. Hvor mange slike
netter har en settet og tenkt på alt det som
ikke formes i ord, – og likevel har disse
netter altid samme uimotståelige troll-
doms-makt. Så mange stjerner det alt er
blitt. Der er Kassiopia, og både den store
og den lille Bjørn med Polarstjernen og
Perseus. Det begynner å høstes. Hvor Jupi-
ter lyser prektig og trofast, det er som et
fast, rolig øje der ute fra det store, gåde-
fuller rum. For en makt over menneske-sin-
net slik en stjerne dog kan ha. Det er som
du kunde ha noe å si. Er dine vesener like
menneskhengende som vi – – – ?

Men hvad er det for en stjerne der i
syd? Kan det være Regulus?

Innogen må vi til havs. Vi må seile vest-
erpå for å se solen gå i havet.

Veslemøy. Tirsdag 26. juli, 1904: Det
står til havs. Bare blått hav utover og

Skonnerten «Veslemøy» held seg diskret i bakgrunnen på teikninga «Havfruer i sjøen ved soloppgang». Illustrasjon: Fridtjof Nansen

«Er det noe mere svekkende enn et slike arbeitet
bord, med de fylte individuer i høirøstet skravl ved
kaffen ute på veran-
daen?»

for så igjen å synke, just som de nådde rek-
fen. De tumler sig ubunnnet, men likevel
alltid skjønne. Det er som de bringer bud
fra en frie tilvervelse. – –

Jeg sitter og ser ned i denne unner-
hollende, evige lek med vuggende vann,
med måneblink, og drømmer om alt som
er langt borte, – – Alene seiler jeg frem
langt ute i verdensrummet, båret på bøl-
ger av mānestråler mellom nye, lysende
kloder – –

Men nei, vi har lann forut. Baut skip!
Hart le! Og som en māke skjærer hun op
mot vinnen, – blafrænde seil, og veldige
slag av blokker. Så haling i på klyver- og
fokke-skjørter. Seilene fylles, hun krenger
over igjen, og skjærer frem utover til havs
med månen som en stor lysskive rett forut
over svarte, og glitrende bøger.

Veslemøy. Søndag 31 juli, 1904: Det
bærer for strykende sydost langs Listerlan-
net. Med storset og topp-seil på den ene
side, og breifokken spilt ut med lenselbom-
men på den andre ligner Veslemøy en sjø-
fugl, som med hvite vinger soper bortover
bølgetroppene. Vi gjør no og ti mil.

Idag er ikke sinnen drøn og eventyr,
ikke lengsel og fravaer, hverken frem-
tid eller fortid. Den er sunn handling og
nutid. Det svartner ute i havbrynet, og vin-
nen kommer i mørke bøyer inover med
hvite skumskavler.

Det gir sett i Veslemøy. Hun hopper til,
og skjærer utover bolge-ryggene som hun
vilde løs av vannet. Foran bruser og koker
det, og etter os veler hvite fossen tord-
nende, som vilde den sluke os. – Stundom
når den helt frem på siden av mig her jeg
sitter ved roret, men den nær ikke ombord.
Veslemøy vet å berge etterrennen sin.

Innover lann ruger en dyster stemming
av uvær. Ute til havs er luften tykk, med
drivende skoddebanker. Langt forut i
svartblå himmel glimter lyn, og det ruller
fjern torden. –

Det er fart, det er handling, og like-

«Innogen må vi til havs.
Vi må seile vesterpå for å
se solen gå i havet.»

op for siste gang, og gikk i det våte dyp
med sin dyre last av hjemlengsel og glede
mot gjensynet.

Men vennen løjer, og det tykkner. Før
idag frisket den så meget at vi måtte berge
breifokken, og seilet av råen, og enda var
glad for at Peder ikke ble feid overbord av
seilet da det gikk til deks, han netop kom
op av kappen og ble tullet inn i det.

Nu er vinnen løi, og vi gjør liten fart. Og
hvad verre er, Feiesten fyr er helt borte i
skdden, – kompassen er dau, jeg tor ikke
troste den, og farvannet er alt annet enn
rent, – skjær utenfor om babord, lann og
skjær på insiden, himlen mørk, bare med
et rift og et stykke av en måne engang
imellem, og en sterkt strøm som setter
nord, inimellem grunnene. Ingen fyr å
øine. Vi må dreie til, og vente på at den
skal klare.

Endelig et glimt gjennom tåken, så et
rødt glimt igjen, – det blir langsomt klarere,
og nu kommer den faste fyr liksom
sigende ut av tåkehavet. Vigår på igjen.
Lengre frem skulde vi ha Flatholmen fyr.
Vi stirrer og stirrer, men nei – Jo endelig – –

Det er løjet helt av, det går smått nord-
over – – – , men endelig dreier vi runt fyrt-
løkten ved inlopet, og anker op i Tananger
havn.

Nordover fr Tananger er det en slående
motsetning mellom alt det lave lann
på det nordligste Jæren, Rot, alle skjær og
holmer utenfor, – altsammen ligger nærmest
hav-nivået, og så innenfor de høye, bratte,
plutselig opstigende fjell, og her og der
utover en enkelt koll eller fjell-knaus, som
er som blå stående igjen, og forteller at
her har det også engang vært slike fjell,
om det enn er lunge, lunge siden. Hvilken
lang historie de forteller disse lassene skjær
og holmer, og odder, om denne kyst, dette
lann, og dette hav. – Engang var det høyt,
og falt bratt av mot kysten, med tinder og
dalur helt ut til ytterste eggene langt der
ute i havet, men så i tidenes løp. –

For sakte vogn og stekende sol glider vi
op igjennom leden på insiden Karmoen.

Hvad den gjemmer alt av gamle min-
ner, denne nakne kyst op efter. Her kjem-
pet de, her levet de, her drog de ut, her
vennede tilbake. Og hvad var det som
drog tilbake? Disse nakne bergknausene
med litt grønt imellem? Fedrelanet
hvor røttene er?

Hvorfor disse evindelige spørsmål?
Kan vi i grunnen svare på et av alle
dem som livet stiller. Det er jo nettopp
disse aller enkleste, dem som vi først og
fremst skal ha på det rene for i det hele
å kunne planlegge vort liv – som vi kjen-
ner minst. –

Vi ligg til ankers i Haugesund – dette
navn og denne silleby som altid forekom
en så prosaisk. – Og jeg drømmer mig i
Canale Grande. Lysene i vinduerne i de
høye, nybyggde murstenshus speiler sig
i vannet opefter kanalen, blink fra de
mange lysene på dampbåter, som kommer
og går, blinker i det sorte vann, – master
av jakter og fiskekuttere tegner sig mot
den gule aftenhimmel. Månen lyser av og
til svakt gjennom det grå-tunge skylaget
der i sydost, og speiler sig blekt
bortover vannet unner de
mørke husrekker og kaierne.

Livlige stemmer, og høi,

Hamna i Haugesund. Foto: Stine Aanensen

frisk kvinde-latter lyder fra begge kanter – og jeg glemmer at jeg sitter på dekket av «Veslemøy», i en norsk sommernatt. --

Jeg er i syden, lengst glemt māneskins-netter, fakler, gondoler, klimprende mandoliner, sang, mørke øine og ---

Var de mørke øine og de ill-fulle netter skjønnere enn den bleke norske sommerkvell med det blå lyse blikk? Nei, nei – Enn den drømmende kvell bak skogbrynet, med de blanke fiskevann, og de vāte, duggete enger, duften av timotei og klover, og akerriks? – Nei, den er skjønnere enn alt, fordi – ja fordi den er barndomen. --

Tirsdag, 2. august 1904: Vi står i Hardangerfjorden. Hvor denne fjord er eindomelig vakker. Finnes der en vakrere i Norge? Dette spørsmål gjør jeg mig selv hver gang jeg ser en av dem, og de blenner hver gang en ser dem igjen. Men denne avveksling, og denne bre som ligger deroppe og lyser hvitt og istid, og disse frodige strender med de hvite, velstede hus, og et nytt lannskap for hver dreining av fjorden. Underdelige Hardanger! Det er skjont, det er vidunderlig å se, – og det er noe festlig høitidelig slik å dampne i gjennom disse fjorder med de høie fjell, og det speilende vann, og styrte fosser – det er sondag. Men allikevel – bo der?

«Vast litt med å venne, til jeg har fått satt fast den blokka», roper Peder.

Jeg venter, og lar henne renne opp bidevinn, mens den ene hule sjø etter den andre truer med å bryte inn over os. Peder fømmer forgjøves over blokka der nede i le. Med ett setter hun hele baugen in i en hul sjø, det gir et sett, hun krenger over mot le, som hun kunde hive riggen av sig. Alt løst på dekk kommer i drift, – kasser, falrebs-trapp, lodder, taugverk – – ned i le i susende fart, og i ryggen på Peder som har sin arme ned med å berge hodet fra den slengende blokk, som han fekter etter i luften. Nedenunder var det et øredøvende leven av stentoig og glastoi, og guv wet hvad som var på vandring.

«Til h..... med Peders blokk, vi kunde vært runt for lenge siden nu». «Hart le!» og runt løper hun som en sjøfugl.

«Slakk av på storskjot!» og av faller hun, kurs ligger vi op unner Ryvingen med Jupiter klar og lysende over os på styrbords baug.

Peder var nede forut. Han kom tilbake glisende, og sa at det hadde ramlet ned alt som var, og lampa hadde slått sig i filler. Han påstod hun hadde hat baugen i meter unner vannet, men det trog jeg ikke. Engevoldsen sa at han kunde se etterpå at hun var langt op på fokka.

Vi gikk en tur i lann om kvellen i Vikør. Det slog mij hvor denne natur er frisk og frodig, – gresset saftig grønt, trærne lovfull, akeren tykk og hoit, og så slik en duft av blomster og skog –

Vi gikk lanneveien mot Norheimsund. Det var som gått i en velstelt park, og så dertil den uforlignelige utsikt mot fjorden mellom trærne. Jo, det er deilig. Og fra fjellet risler bekkene, foss i foss utover, mens der østpå tørker alt bort nu.

Skulde likevel dette fuktige vestlands-klimaet være å foretrekke? Nei, det er da ikke de vidunderlige varme sommernetter.

Veslemøy. Tirsdag 9. august, 1904: Da jeg tørmet ut til min vakt ved midnatt, hadde vi enda nesett litt fort ut av tvers, og vi så glimtet av Ryvingen lenger frem. Men det er jo allikevel godt seilt på vei et døgn fra Inderøen syd for Bergen.

Vi må holde god sydig kurs enda en stunn for å være sikker på å gå klar av Gjeslingene. Det blåser enda godt, og vi kan se at strømmen er imot, for sjøen går stor og hul. «Veslemøy» hiver sig og skærer, når hun rider utover bølge-bergene, og et slem å styre, – stundom er det som hun får luft unner vingene og vil løfte seg og fly, – en får være våken ved roret, og

passer op for jib; – det blåser så pass at det ikke nettop vil være hyggelig å få den uforvarende. --

Men nu har vi Ryvingen nordenfor øst. Vi er forbi Gjeslingene og kan legge kurven ostligere, så det blir å jibbe. Vinnen er vel strid. --

«Pass på ved forseils-skjøtene, jeg vinner'a runt og stager!», «Klar! nå går' al». «Pass på lo lense- bardon».

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–

–